
Høringsuttalelse

Til..... : Olje- og energidepartementet

Fra..... : Fortum Oslo Varme

Dato..... : 13. mai 2020

Høringsuttalelse fra Fortum Oslo Varme vedrørende Enovas forprosjekt om innretning av ny energimerkeordning

Innledning

Fortum Oslo Varme (FOV) viser til Enovas forprosjektrapport om ny energimerkeordning som nå er på høring, og gir herved våre innspill.

FOV mener det er svært positivt at det fra nyttår 2021 innføres en ny energimerkeordning («ordningen»). Som landets største fjernvarmeaktør har vi over lang tid sett uheldige utslag av dagens ordning, noe som også er omtalt i Enovas rapport.

Vi støtter opp om målsettingen som sier at ordningen skal være et viktig virkemiddel på veien mot lavutslippssamfunnet. Vi mener også det er svært viktig at den nye ordningen stimulerer til energiløsninger som spiller på lag med hele energisystemet, der både effekt og spillvarmeutnyttelse er sentrale og viktige elementer, og som dessuten støtter opp under viktige energipolitiske prinsipper. Vi ønsker også velkommen en ordning som i større grad vil kunne gi løsninger som er bra for helheten, og ikke kun fokuserer på det enkelte bygg.

FOV synes derfor det er svært bra at man i forslag til ny ordning tar inn maksimal elektrisk effektbelastning som et viktig element, og mener at den foreslåtte løsningen kan bli en god ordning. Det forutsetter imidlertid at det gjøres noen valg som hindrer en videreføring av de samme svakhetene som dagens ordning har. Vi har utdypet dette i vårt svar.

FOV støtter for øvrig de endringene som er foreslått med tanke på felles merking av flerbolighus, fjerning av oppvarmingskarakter og utforming av energiattesten.

Konkrete innspill

EU's reviderte bygningsenergidirektiv fordrer likebehandling

Enova skriver på side 8 og 9 i hovedrapporten at en innføring av effektledet i ordningen vil sørge for at fjernvarme ikke kommer dårligere ut enn lokale løsninger (som oftest varmepumper). Vi synes dette er et godt og riktig prinsipp, ikke minst basert på EUs krav om å ikke diskriminere mellom sentraliserte og individuelle løsninger som i en primærenergikontekst anses som likeverdige, og som rapporten også nevner. Det er nettopp med tanke på primærenergi (eller ressursutnyttelse) at fjernvarmen har sin åpenbare styrke for energisystemet og samfunnet, gjennom en kostnadseffektiv utnyttelse av spillvarme fra

avfallsforbrenning, kloakk, datasentre, industri og biomasse med lav kvalitet. Denne type energikilder har primærenergiverdi nær null¹, og når vi vet at disse energikildene på landsbasis utgjør ca. 80 % av innsatsfaktorene i fjernvarmebransjen, kan man «sammenligne» dette med en varmepumpe med en svært høy årsvirkningsgrad. To helt like bygg med samme brutto energibehov, men der det ene har en effektiv varmepumpe og det andre har fjernvarmetilknytning, bør derfor få lik slutt karakter. Det er derfor åpenbart viktig at både den politiske faktoren «a» settes, og skalaen utformes slik, at dette blir tilfellet i praksis. Vi utdyper dette senere i vårt svar.

Det er også verdt å nevne at det også innen FoU-området er blitt en større forståelse for verdien av større fellesløsninger for energi, enten i et område eller i en by. Utviklingen fra ZEB til ZEN er et godt eksempel på dette.

Kommentarer til anbefalt løsning

Av de modellene som er vist i rapporten støtter vi den anbefalte modellen 2A, en poengmodell. Vi mener fortsatt at grensesnittet levert energi (kWh over et år) er et lite hensiktsmessig måltall, all den tid man verken vurderer kvaliteten på energileveransen (elektrisitet likestilles f.eks. med spillvarme) eller når på året tilførselen skjer (sommer/vinter). Dessuten gir ikke levert energi nødvendigvis et godt bilde av hva en lokal energiløsning reelt koster, all den tid at kostnader til nødvendig drift og vedlikehold ikke tas med. Videre vet vi av erfaring at det kan være vanskelig å etterprøve og dokumentere varmepumpeløsninger med teoretisk høy SCOP, både med tanke på energi- og effektpoeng i en revidert ordning. Noen varmepumpeløsninger vil være svært gode, mens andre vil ha reell ytelse langt under teoretisk beregnet.

Vi ser også at dagens grense for maksimum antall bygg som kan forsynes fra en felles energisentral, før all energitilførsel til hvert bygg regnes som levert energi, gir uheldige utslag. Det jobbes i dag mye med bærekraftige områdeløsninger – løsninger som kombinerer fjernvarme, varmepumper og fjernkjøling på gode måter. Om det er to, 20 eller 20.000 bygg som forsynes fra slike systemer bør ikke ha noen betydning.

Det er derfor viktig at faktoren «a» og den endelige skalaen settes slik at man i stor grad reduserer svakhetene som grensesnittet levert energi har. Gjøres dette rett vil man både bidra til energipolitiske målsettinger på effekt og energifleksibilitet, og man oppnår en nødvendig og reell likebehandling mellom fellesløsninger som fjernvarme, gode områdeløsninger og individuelle løsninger.

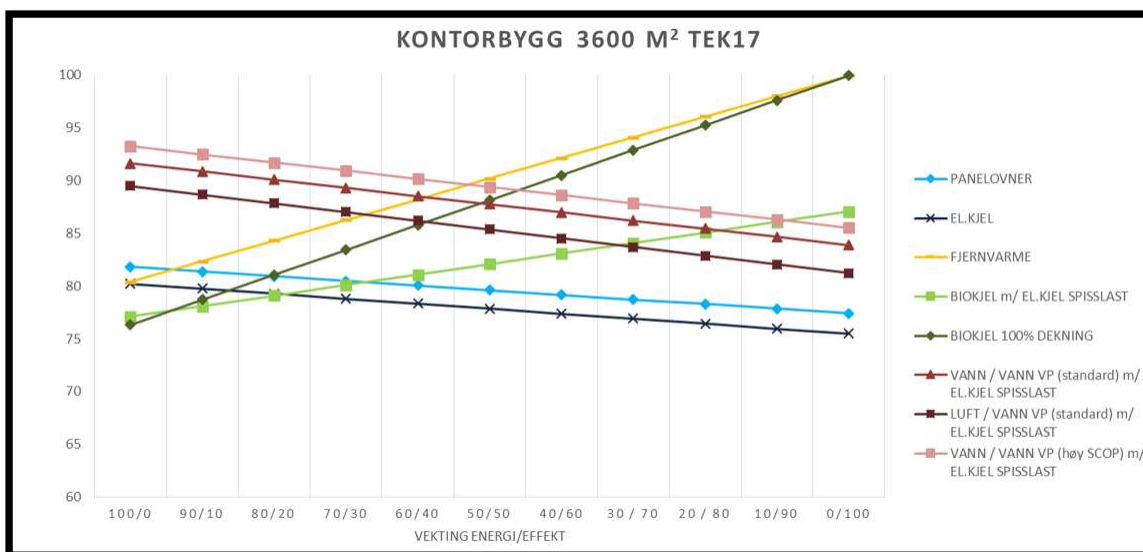
FOV vil også ellers understreke at det må settes tydelige krav til hva som kan godtas av effektreduserende tiltak, og som gjerne gjøres på individuell basis og ofte som ettermonterte løsninger på eldre bygg. Slike tiltak bør kun gi score om det er en beviselig lang levetid og høy oppetid. Et regelverk vil fort kunne utvannes og misbrukes her.

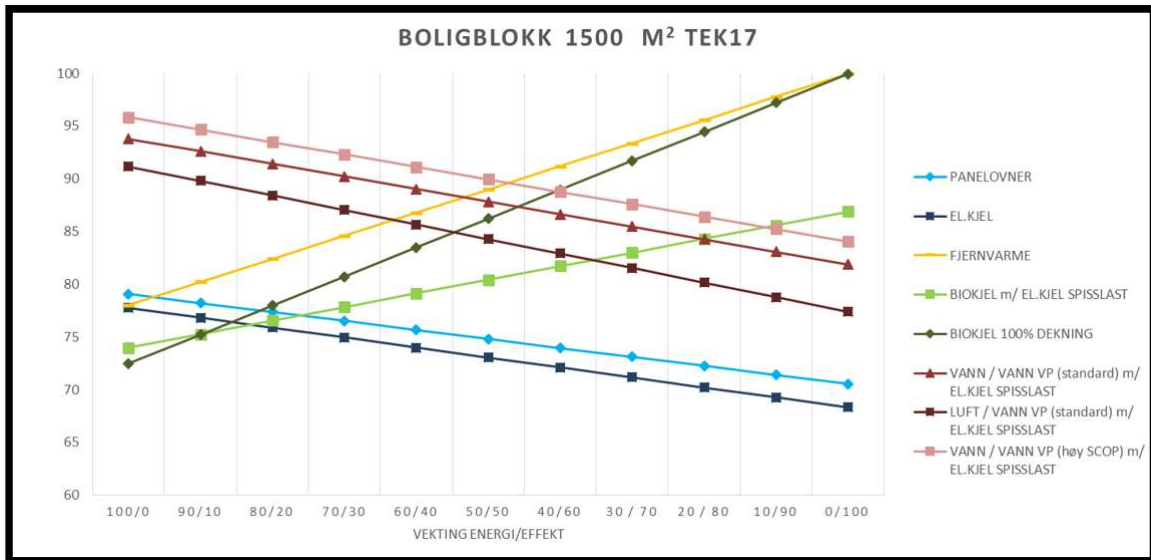
¹ NS 3720, PCR for electricity, steam and hot water generation and distribution (EPD International 2020)

Valg av energipolitisk parameter «a»

Enova overlater til OED å fastsette verdien av «a». FOV mener at dette ikke trenger å være en vanskelig og lang prosess, og begrunner dette nedenfor.

Norsk Fjernvarme har fått utarbeidet nye SIMIEN-beregninger etter prSN/TS 3031:2020 (som nå heter SN-NSPEK 3031:2020). Denne bygger på SN/TS 3031:2016 og NS 3031:2014, og FOV antar at dette er beregningsmetodikk som vil ligge tett opptil det som er forventet å bli ny NS 3031, og altså danne grunnlaget for ordningen. Resultatene viser at ved å velge en verdi på «a» på 0,5, altså lik vekt på energi og effekt, vil man oppnå en reell likebehandling mellom gode lokale og sentraliserte løsninger, både for nybygg og eksisterende bygg. Ut fra fjernvarmebransjens lave primærenergiforbruk og iboende effektreduserende egenskaper, anser vi at dette et balansert og velbegrunnet nivå som vil kunne danne grunnlag for en robust ordning. Figurene under viser resultatet av beregningene for hhv. et nytt forretningsbygg (TEK 17) og en ny boligblokk (TEK 17).

Det er verdt å påpeke at den endelige inndelingen av skalaen bør tilpasses slik at løsninger myndighetene i praksis mener bør likestilles faktisk også blir det. Dette må bli gjenstand for videre arbeid og tilpasninger, noe som også Enova påpeker.

FOV vil også bemerke at det vel så langt i liten grad er sett og regnet på konsekvensen av å velge fjernkjøleløsninger. Det må tas med i den neste fasen, før endelig fastsettelse av ordning.

Et vanlig motargument mot å likestille lokale varmepumpeløsninger med fjernvarme/fjernkjøling er gjerne at man da ikke lenger trenger å «strekke seg» for å få en god energikarakter. FOV vil her påpeke at man også med fjernvarme har en rekke muligheter utover kravene i TEK, både på bygningskropp og f.eks. bruk av PV. Dessuten vil utbyggere med høye miljøambisjoner uansett benytte ordninger som BREEAM-NOR, der det i stor grad vil kunne gis poeng for mange andre temaer enn kun valgt energiløsning. Bruk av bærekraftige materialer er et godt eksempel. FOV mener en ordning der energi og effekt vektet likt vil fungere godt i f.eks. BREEAM-systemet.

Vi vil også understreke at det jobbes mye og bredt med nye og innovative løsninger innenfor fjernvarmebransjen. Dette spenner fra nye løsninger internt i bygget (styringssystemer – Lean Heat), på distribusjonsløsninger (lavtemperatur), og sesonglager for å ta vare på spillvarme etc.

Kommentarer til andre vurderte alternativer

FOV ser at en modell basert på netto energibehov neppe vil være en fullgod løsning. Derimot vil grensesnittet brutto energi gi et langt bedre utgangspunkt for nyttige beregninger og verdier, ettersom dette også inkluderer tap i byggets interne distribusjonssystemer for energi. Dette er således det beregningspunktet som best viser et byggs grunnleggende energi- og effektbehov over året, uavhengig av forsyningsløsning. FOV savner en vurdering og omtale av en slik vinkling.

FOV støtter Enovas begrunnelse for ikke å velge en metode utelukkende basert på primærenergifaktorer eller vektet levert energi. Det vil være en lang og vanskelig prosess med å fastsette gode og omforente faktorer, selv om vi ser at fjernvarmebransjen vil komme godt ut med tanke på primærenergi, og da spesielt med tanke på den høye andelen med spillvarme som utnyttes på landsbasis. Igjen er det viktig å påpeke at man gjennom å sette verdien av «a» på rett nivå så vil man indirekte fange opp EUs krav om bruk av primærenergi når man skal vise energiytelsen til et bygg.

Ved eventuelle spørsmål er det bare å ta kontakt med Jon Iver Bakken på telefon 916 97 299.

Jon Iver Bakken (s)

Cato Kjølstad (s)

Leder bærekraft og ytre miljø

Direktør rammevilkår